

KOOLI ALGUS

Lääne-Nigula ranitsatoetus on kõige heldem

Tänavu kooliteed alustanud Läänemaa omavalitsuste lapsi ootab paarisajaeurone rahasüst, nn ranitsatoetus, mis on suurim Lääne-Nigulas. Toetuse taotlemine on mõnes omavalitsuses juba lõppenud, mõnes äsja alanud.

MALLE-LIISA RAIGLA
malleliisa@le.ee

Läänemaa omavalitsustest suurim on ranitsatoetus Lääne-Nigula vallas, kus esimest korda kooli minevale lapsele jagatakse 250 eurot. Haapsalus, Vormsis ja Läänerannas on toetuse suurus 200 eurot.

Seejuures annavad Haapsalu ja Lääne-Nigula toetust kõigile kooli minevatele lastele, kelle elukoht on omavalitsusse registreeritud. Vormsis ja Läänerannas peab laps selleks minema kooli samas omavalitsuses.

„Olen seda meelt, et toetada linna elanikke, mitte asutusi. Asutusi saab toetada teisiti,” ütles Haapsalu aselinnapea Kaja Rootare. Nii saavad toetust kõik Haapsalu sissekirjutusega lapsed.

„Kui laps käib kaugemal koolis, on sellel oma põhjus,” ütles Rootare.

Toetuse saamiseks Haapsalus peavad laps ja tema vanem olema vähemalt pool aastat enne kooli minekut kantud Haapsalu elanikuna rahvastikuregistrisse. Toetuse taotluste esitamine algas 1. augustil ja kestab 30. septembrini.

Haapsalu koolides läks 1. klassi 149 õpilast. Kõik nad ei pruugi olla Haapsalu elanikud ning linnavalitsus ei kontrolli Rootare sõnul üle, kas kõik, kellel on toetuseks õigus, seda ka küsivad.

Kokku on Haapsalu linnavalitsus arvestanud 25 000 euroga. Rootare sõnul on see prognoos ja

Kooli mineva lapse toetus on kõigis Läänemaa omavalitsustes tänavu sama suur kui mullu.

KAIRE REILJAN

kui summa läheb suuremaks, siis makstakse rohkem.

Lääne-Nigula vallast toetuse saamiseks peab lapse elukoht 31. augusti seisuga asuma vallas. 250eurose ranitsatoetuse taotlust saab esitada 1. septembrist 15. oktoobrini. „Üle 30 on juba esitatud,” ütles kolmapäeva lõuna ajal valla sotsiaalosakonna juhataja Tuuli Varik.

Kokku on vald arvestanud eelmistele aastatele tuginedes ranitsatoetuseks 17 500 eurot.

Variku sõnul näitab eelnevate aastate kogemus, et valdav osa neist, kellel on õigus toetust saada, seda ka küsib.

Lääne-Nigula koolides alustas kooliteed 73 õpilast.

Vormsis saab ranitsatoetust õpilane, kelle elukoht on rahvas-

tikuregistris Vormsi vald ja kes asub õppima Vormsi kooli esimese klassi statsionaarsesse õppesse.

Vormsi koolis asus tänavu õppima kolm last.

Lääneranna vald jagab toetust neile õpilastele, kes olid juba kooli mineku aasta 1. jaanuaril koos vanematega rahvastikuregistri andmetel valla elanikud ja kes

asusid õppima Lääneranna vallas tegutsevas koolis.

Erandina saavad toetust lapsed, kes asuvad õppima väljaspool Lääneranna valda puudest tingitud erivajaduse tõttu või on õppenõustamiskomisjoni või vallavalitsuse otsusega suunatud õppima koduvallast välja.

Erand on samuti õpilased, kellele osutatakse asendus-

hooldusteenust ja kes hakkavad õppima teenuse osutamise piirkonnas.

Lääneranna vallas sai ranitsatoetuse taotlusi esitada 1. septembrini.

Valla koolide esimestes klassides hakkas õppima 37 last.

Mullusega võrreldes pole ranitsatoetused üheski omavalitsuses muutunud.

Ainsana kasvas avariide arv Läänemaal

Eesti liikluskindlustuse fondi (LKF) statistikast selgub, et selle aasta esimese kuue kuuga kasvas Läänemaal liikluskindlustusjuhtumite arv võrreldes eelmise aasta sama ajaga ligi kolmandiku võrra.

Eestis keskmiselt vähenes liikluskindlustusjuhtumite arv üheksa protsendi võrra. Ainus maakond, kus kindlustusjuhtumite arv kasvas, oli Läänemaa. Esimese kuue kuuga toimus Läänemaal 170 liiklusõnnetust ehk 31 protsenti enam kui aasta varem.

LKF kaardi järgi on suurem osa Läänemaal toimunud avariidest seotud parkimisega ja kõige rohkem juhtub neid parklates. Õnnetustes tekkinud kahju jääb enamasti tuhande euro ümber, kuid on ka kahjujuhtumeid, mille kahju ületab 10 000 eurot.

Üle Eesti oli tänavu esimesel poolaastal 15 800 liikluskindlustuse juhtumit kogukahjuga 34,7 miljonit eurot, keskmine liikluskahju oli 2200 eurot.

Läänemaal on avariide hulk kolmandiku võrra kasvanud.

LKF-i juhatause liikme Andres Piirsalu sõnul näitab liikluskindlustuse juhtumite arvu vähenemine aga pigem majanduslanguse mõju, mitte liiklusohutuse paranemist.

„Liikluskindlustust tehakse tänavu pea sama palju kui eelmisel aastal, aga kogutud kindlustusmaksete summa on langetatud. Seega võib tõdeda, et keerulise olukorra tõttu majanduses sõidavad inimesed vähem

ning seetõttu juhtub ka õnnetusi harvem. Liiklusõnnetuste arvu vähenemisele aitas kaasa ka pehme talv,” selgitas Piirsalu.

LKF-i viimase kolme aasta analüüs aga näitab, et septembris toimub linnades liikluskindlustusjuhtumeid 19 protsenti rohkem kui juulis. Erandiks on vaid suvituslinnad Haapsalu, Pärnu, Kuressaare ja Kärdla, kus juhtumite arv on suurem suvekuudel.

MALLE-LIISA RAIGLA

Kohus arutab tapmist varjupaigas

Haapsalu kohtumajas algas aprilli lõpus linna varjupaigas toimunud tapmist arutamine.

Süüdistuse järgi lõi süüdistatav kannatanut ühe korra noaga kõrri, misjärel viimane sündmuskohal suri. Prokuratuur süüdistab 64aastast Leonidi tapmises. Karistusseadustik näeb selle teo eest süüdimõistetule ette 5–15aastast vangistust.

Süüdistatav oma süüd ei tunnista. „Ei toimunud sellist kuritegu,” ütles ta teisipäeval kohtusaalis. Tema väitel ründas kannatanu teda ise esimesena.

Sellela, et see oli hoopis enesekaitse, nõustus kaitsja Kadi Sitska. „Rünne toimus hukku poolt. Rünnet tõrjudes juhtus see, et kannatanu sai ise viga,” ütles kaitsja.

„Kas tegu on hädakaitse piiride ületamisega?” esitas süüdistuskõnes küsimuse ka prokurör Indrek Kalda.

Kohtusaalis rääkis süüdistatava Leonidi ja hukkunud Konstantini toakaaslane Tulbi täna-

Tapmises süüdistatav peitis end ajalehe taha.

va varjupaigas, Vladimir, et kõik mehed olid hommikul olnud oma voodites, kui ühel hetkel võttis purjus Konstantin noa, läks Leonidi voodi juurde ja lubas ta ära tappa. Kuidas täpselt nuga Leonidi kätte sai, seda toakaaslane ei näinud.

Varjupaiga valvuri sõnul oli meeste toast juba kella viie ajal hommikul kuulda suurt vaidlust ja ta käis neid korrale kutsumas.

Mehed olid valvuri sõnul purjus. Kümme minutit enne tapmist käis valvur taas meeste toas, sest sealt kostis kisa ja sõnolemist.

Sel ajal oli purjus Konstantin Leonidi voodi juures, aga terariistu tal polnud. Valvur talutas ta enda voodi juurde tagasi. Mees oli nii purjus, et kukkus mitmel korral. Valvuri sõnul ei tekkinud tal kahtlust, et midagi ohtlikku võiks juhtuda, ja ta läks öue.

Valvuri majja naastes tuli Leonid toast välja ja ütles talle, et kutsugu kiirabi, sest ta lõi kaaslast noaga. Valvur läks vaatama ja helistas häirekeskusesse.

24. aprilli varahommikul sai politsei teate, et Haapsalu varjupaigas on leitud läbilõigatud kõriga mehe surnukeha. Politsei pidas sündmuspaigal kuriteos kahtlustatava mehe kinni.

Süüdistataval kehtivaid kriminaalkaristusi pole, kuid teda on varem kahel korral vägivallakuritegude eest karistatud.

MALLE-LIISA RAIGLA

● JUHTKIRI

Kaht sorti lapsed

Ranitsatoetus jagab meie omavalitsused kahte leeri: ühed maksavad seda kõigile oma lastele, aga teised teevad vahet, kas laps käib ikka oma koolis. Kui ei käi, toetust ei saa.

Need, kes ise lapsevanemad, teavad hästi, kui palju tegureid läheb kaalule ühe lapse koolipanekul. Mugav ja ennekõike turvaline koolitee, kusjuures võimalikult lühike, pere teiste laste samas koolis käimine, vanemate tee tööle ja koju, vanemate kodusoleku aeg jpm, kui rääkida vaid logistikast. Lisanduvad muud kaalutlused. Kokkuvõttes võib jääda gi lauale vaid üks mõistlik variant – aga kui see ei ole juhuslikult sama valla kool, teeb omavalitsus 1. septembril vanemaile selgeks, et valik oli vale.

Haapsalu aselinnapea Kaja Rootare ütles Lääne Elule ilusti, et linn toetab elanikke, mitte asutusi ning maksab seepärast toetust kõigile lastele, olenemata, kuhu kooli nad lähevad. Nad on linnakodanikud sõltumata sellest, kus hariduse saavad, ja linn suhtub neisse ühtmoodi. Sama on suhtumise Lääne-Nigulas.

Lääneranna ja Vormsi on ent valinud teistsuguse lähenemise. Kui ei käi meie koolis, siis pole toetust väärt, pole võrdne vallaelanik nendega, kel on õnn käia vallakoolides. On see plaanipärane kius või lihtsalt hooletus, mõttekramp? Raske öelda. Toetusest ilma jäänute tuju see igatahes ei tõsta.

Vaevalt mõtleks keegi toetuse nimel ümber, sest see raha on ühekordne ja kulubki suuresti korraliku ranitsa ostmisele, koolis tuleb aga käia aastaid. Ja lõpuks tuleb saada suureks ja valida. Vallas, mille valitsus on inimese juba kooli algusest peale teise lahtrisse paigutanud.

● TEISED LEHED

Kontsertide jäik pandisüsteem tekitab asjata pahameelt kogu keskkonnakaitse vastu

DELFI. Ka kõige keskkonnahoidlikumatel inimestel läheb kops üle maksa, kui nad pörkuvad jäiga süsteemiga, mis tervele mõistusele asu ei anna, kirjutab Delfi juhtkirjas.

Kontsertidel kehtiva nõude kasutada üksnes korduskasutusnõusid tulemust iseloomustab Delfi roheportaali sõnaga „panditopsikaos”. Segadust iseloomustavad kaht tüüpi kaebused. Kõigepealt tõsiasi, et suurel osal kontsertidel võetakse joogitopsi või taldrikut väljastades pandiks rohkem raha, kui pärast tagasi antakse. Levinuima taksina tuleb maksta kolm eurot, aga musta nõud ära andes jääb üks euro „käitlustasuks”. Leidlikkuse vaatepunktist meenutab see Nikolai Nossovi raamatus „Totu kuul” kohta, kus ahne keeleke noolis ühes hotellis raha iga lisaliigutuse eest.

Sarnaselt arusaamatud reeglid puudutavad paljudel üritustel kehtestatud keeldu võtta kaasa omaenda tühje anumaid. Veelgi enam – kui kontsert kestab mitu päeva, ei saa enam sisse ka samast pandisüsteemist võetud topsiga, mille turvatoetajad käsivad prügikasti heita. Mille poolest teenivad need nõuded keskkonda? Oli ju ühekorranõude ärakeelamise peamine põhjendus vajadus hoida ära liigse prügi teket.

Lisaks nõrrib kontserdilisi see, et teinekord on korduskasutusnõudega jännata lihtsalt väga tüütu. Selleks et pakend tagasi anda, tuleb kõndida kaugele, seista järjekorras... Kaupmeestele võib see kõik aga tähendada, et potentsiaalne klient jätab ostu sooritamata.

Nende kitsaskohtadega tuleks enne järgmist suve kindlasti tegeleda.

Kui tahame keskkonda hoida, peavad kõik asjaosalised oma panuse andma. See, et kontserdikorraldajad põhjendavad oma topsi kaasavõtmise keeldu turvakaalutlustega, on aga mugavusargument, mille kahju maksab kinni keskkond tervikuna. Kui suurema ebamugavusega peavad harjuma kontserdilised, tuleb seda teha ka korraldajatel, kirjutab Delfi.

● LAUSELAEN

„See on turism, aga nad on teistsugused turistid.”

Ajaloolane **Kersti Markus** rajatava Olavitee rännutee tulevastest kasutajatest. Lääne Elu, 2. september

Kas raudteest sünnib tulu?

Alanud on järgmise aasta riigieelarve läbirääkimised, mis tootavad ikka veel jahtunud majanduse ning julgeolekukriisi taustal tulla pinevad. Pole valdkonda, kuhu investeeringuid juurde poleks vaja ning kuluridu, mida kärpida ei soovitaks. See on ka õige hetk analüüsida taristuinvesteeringuid ning rahvusvahelise kiirraudtee Rail Balticu edenemist.

Esimene julgustav uudis raudteeinvesteeringutega jätkamiseks on pärit juuli lõpust, mil Euroopa Liit andis teada sihist suurendada investeeringuid ühendustesse. See tähendab ka kaks korda rohkem raha Rail Balticu ehitamiseks. Ehk siis lõviosa ühenduse rajamisest katab Euroopa Liit ning selle eraldamiseks on ka vähemalt sõnades julgustus antud.

Teine ja tähtis aspekt on kasu meie arengule ja majandusele. Olen veendunud, et mitme teise teguri nagu tootlikkuse kasvatamise või tehnoloogia arengu kõrval on majanduskasvu alus samuti investeeringute hoidmine ja suurendamine, mitte vastupidi.

Praeguste arvutuste kohaselt kiitnib Eesti osa Rail Balticu maksumusest 3,1 miljardi euroni. Eesti omaosalus on 30 protsenti. Selle sisse kuulub CO₂ emissioonikvootide müügist saadav raha, mis läheb Baltimaade suurima veeremidepoo ja rongide hooldamiseks.

See tähendab, et rahastuse praegusega sarnases mahus jätkumise korral saame toimiva raudtee 800–900 miljoni riigieelarvest pärit euro eest. Enam kui kaks miljardit eurot jõuab aga meie majandusse, tööturule ja ehitusvaldkonna aktiveerimisest sentigi meie enda riigi rahakotti vähendamata.

Kavandatud raudteeprojekt toob ehitusperioodil pea sama palju maksuraha tagasi meie riigi eelarvesse, tõstab ettevõtete käivet ja annab sektoris tööd tuhandetele inimestele. Rakendusuuringute keskus Centar on arvutanud, et raudteeühenduse ehitusaegne mõju aastatel 2024–2030 on Eesti majandusele ainuüksi täiendavate maksude näol umbes 660 miljonit eurot ning ettevõtete täiendav kasum pea 350 miljonit.

Asi pole ka muidugi ainult rahas. Mastaapsed ehitushanked toovad Eestisse Euroopa raudteevaldkonna pari-

ANVAR SALOMETS
Rail Baltic
Estonia juht

ma kompetentsi, oskused ja teadmised. Koostöö rahvusvaheliste tipptegijatega tõstab omakorda meie endi ehitusettevõtete konkurentsivõimet. Osalemine Rail Balticu projektis võimaldab neile kogemust, millega edaspidi tööd teha ka väljaspool Eestit.

Kui juurde arvestada veel tippaastatel lisanduvad pea 6000 töökohta ning tarbimise kasv ja lisandväärtuse suurenemine kaupade ja teenuste pakkumise kaudu, siis oleme ainuüksi ehitus- etapis toonud Eesti riigile tagasi pea kaks korda enam tulu, kui on olnud meie enda rahaline panus projekti.

Leidub siiski kõhklejaid, kes spekuldeerivad, nagu tulevikus puuduks vajadus kaupu raudteel liigutada või inimestel huvi reisida. Ainuüksi Elroni kasvav reisijate arv tõestab risti vastupidist.

Tõenäoliselt kasvab rongi eelistajate arv veelgi, kui eri suundadel hak-

● Kavandatud raudteeprojekt toob ehitusperioodil pea sama palju maksuraha tagasi meie riigi eelarvesse, tõstab ettevõtete käivet ja annab sektoris tööd tuhandetele inimestele.

● TÄNAVAKÜSITLUS

Kuidas möödus teie suvi?

KERSTI

Olin suvilas ja tööl. Kuna ostsin just eelmisel sügisel suvila, siis on läinud kogu aeg ja tahtmine sinna. Väikese lapsega on see hea koht olla, kinnine hoov. Meil oli seal rahulik suvepuhkus.

TANEL

Puhkasin ja tegin ikka tööd ka. Enam-vähem sai plaanitu tehtud, aga ilm oleks võinud parem olla. Midagi väga suurt mul plaanis ei olnud ja oli suhteliselt rahulik suvi.

Eestist väljas käisin ainult korvpalli vaatamas Lätis. Rohkem Eestist välja ei jõudnud.

IRMA

Ikka puhkasin. Sõitsin natuke Eestimaal ringi ja tegin aiatöid. Ootamatusi polnud. Vihma oli lihtsalt liiga palju. Oleks saanud palju rohkem teha.

TALIS

Suve olen veetnud nii Haapsalus kui ka kaugemal Eestis ja välismaal. Käisime lastega Soomes ja Rootsis ning muidugi muuseumides. Kindlasti jäi midagi ka tegemata, päevi on liiga vähe suvel.

HELIKO

Tegin tööd. Sellel suvel ei puhata. See ei olnud nii plaanis, aga tööd oli palju ja pidi seda tegema.

GREGOR

Käisin suvel Saaremaal Sõrve kanti veidi uurimas. Olen terve elu Haapsalus elanud ja tuli mõte midagi muud ka näha.

Midagi otseselt suvel tegemata ei jäänud. Oligi kavas suve lihtsalt veeta.

TIINA

Suvi läks teiselt. Ma tavaliselt puhkan kas kevadel või sügisel. Suvi on niikuinii ilus ja on päikest ja kõike, nii et mul ei ole vajadust suvel puhata. Oktoobri lõpus on reis ees. Pikendame seda päikeselist aega.

ÜLLAR

Tegin põhiliselt sporti: jõusaal, jalgratas, ujumine. Kindlasti jäi midagi tegemata. Võibolla sai lastega liiga vähe tegeleda.

Küstitles **ANDRA KIRNA**
Pildistas **JUHAN HEPNER**

● SUURÜRITUSE TULEVIK

Itaalia muusika festival võib järgmisel aastal ära jääda

Kas Haapsalus tavakohaselt juuni alguses peetud Itaalia muusika festival toimub järgmisel aastal hilisemal ajal või ei toimu üldse, peaks selgeks saama lähikuude jooksul.

JUHAN HEPNER
juhan@le.ee

Kontserdikorraldaja Monster Music juhatuse liikme Tanel Sammi sõnul sõltub festivali toimumine järgmisel aastal sellest, kas õnnestub leida tasemel esinejad. „Läbirääkimised algavad septembris ja festival sõltub artistidest. Neid pole lõputult ja me ei taha end korrata,” selgitas ta.

Seda, kellega korraldajal läbirääkimised plaanis on, Samm veel ei maininud.

Võib tulla aastane paus

Tänavuse Itaalia muusika festivali külastajate arv Sammi sõnul rolli ei mängi. „Oleme olnud läbi aastate edukas festival. Tähtis on artistide saadavus. Tahame festivalina areneda,” ütles ta.

Otsus järgmise aasta festivali toimumise kohta sünnib Sammi sõnul sügiskuudel. Kui sobivat peaesinejat leida ei õnnestu, ei tähenda see aga, et Itaalia muusika festivaliga oleks lõpp. Siis läheb festival korraldaja sõnul pigem aastasele pausile ja toimub uuesti 2027. aastal.

„Linna ja linnapeaga isiklikult on meil olnud hea koostöö,” pole Sammi sõnul kohalik võim festivali korraldamisel kuidagi takistuseks olnud.

Itaalia muusika festival toimub Haapsalus eraldi festivalina 2018. aastast. Sellele eelnenud kahel aastal esinesid Haapsalu lossihoois vastavalt Toto Cotugno ja Al Bano. 2020. ja 2021. aastal jäi üritus koroonapandeemia tõttu ära.

Kui peaesineja leitakse ning tema ja festivali võõrustava piiskoplinnuse ajakavad ühilduvad,

Itaalia muusika festival on olnud viimastel aastatel Haapsalu suviste suurürituste avapauguks.

MARTIN DREMLJUGA

Haapsalu Itaalia muusika festivali peaesinejad

2025 Umberto Tozzi ja Nek
2024 Ricchi E Poveri
2023 Al Bano
2022 Elina Nechayeva ja Lembit Tolga
2021 Festivali ei toimunud pandeemia tõttu
2020 Festivali ei toimunud pandeemia tõttu
2019 Ricchi E Poveri
2018 Pupo

korraldaks Samm hea meelega Itaalia muusika festivali hiljem kui juuni alguses. „Eesti ilm on kohati juuni alguses liiga külm,” põhjendas ta.

Veinipidu toimub ikka

Itaalia muusika festivaliga samal nädalavahetusel peetakse Haapsalus ka Itaalia veinipidu, mille ajalugu on pikem kui muusikaüritusel ja korraldajad erinevad. Veinipidu veab Haapsalu kultuurikeskus, mille direktor Gülnar Murumägi ütles, et veinipidu on järgmisel aastal ikka plaanis.

Isegi veinipeo kuupäev 6. juuni on juba välja hõigatud. „Veinipidu oli olemas juba enne, kui Tanel oma festivaliga linna tuli. Meil on ikkagi erinevad üritused. Veinipidu on üritus, kus toimub parimate Itaalia veinide valimine ja ma arvan, et meie publik, kes veini maitseb, tuleb ikkagi kohale,” ütles Murumägi. „Mingil määral võis publik kokku langeda, aga meie jätkame ikka oma rada, nagu oleme seda seni ajanud.”

Ta lisas, et pole veel kontserdikorraldajaga järgmise aasta plaanide teemal konkreetsemalt

suhelnud. „Meil on erinevad sündmused ja ma ei saa seda teemat veel kommenteerida täpsemalt, kuna me ei ole veel praegu temaga seda arutanud,” lisas Murumägi.

Veinipeo külastajate arv on Murumäe sõnul aastate lõikes olnud enam-vähem stabiilne nii enne kui ka pärast Itaalia muusika festivali tulekut. Murumäe sõnul oli tänavu näha, et veinipeo pidamine promenaadil meeldis külastajatele. „Idee, et valime suve alguses lemmikuid Itaalia veine, toimib,” lisas ta.

Koolid tundide hilisema algusega ei kiirusta

Ehkki kevadel pakkus haridus- ja teadusministeerium välja plaani nihutada koolipäeva algus kella 9ks hommikul, ei ole ükski kool sel õppeaastal ideega kaasa ei läinud.

Ainus Läänemaa kool, kus tunnid algavad pool tundi hiljem kui eelmisel õppeaastal, on Risti põhikool. Nüüd algab Risti õpilastel koolipäev kell 8.45, eelmisel õppeaastal algasid tunnid kell 8.15. Selleks, et päev lõpeks pisut varem, on lastel päeva jooksul ka üks 80minutilise tund.

„Proovime, kuidas käima läheb,” ütles Kullamaa ja Risti kooli direktor Kaidi Uueda. Tema sõnul on praegu uus päevakava vastu võetud hästi ja kaebusi pole tulnud.

Direktori sõnul on Kullamaal koolipäev aastakümneid alanud kell 9 ja see on tema hinnangul lastele õppima asumiseks optimaalne aeg. „Ega riik seda õhust ei võta. See on tõestatud, et õpilane jõuab infot vastu võtma hakata alles kella üheksast,” ütles direktor.

Seetõttu nihkus Ristilgi koolipäeva algus hilisemaks. Kulla-

Kullamaa ja Risti kooli direktor Kaidi Uueda.

URMAS LAURI

maast varasem tundide algus on seotud bussigraafikutega, et õpilased koolipäeva lõppedes siiski bussiga koju saaksid.

Martna ja Palivere ühendkoolis algavad sellest õppeaastast samuti tunnid kell 8.45 ehk viis minutit hiljem kui eelmisel õppeaastal. Selleski koolis proovitakse 85minutilise topelettunde.

Uueda sõnul teevad topelettunnid õppimise tõhusamaks. „Julgeme soovitada,” ütles ta. Kõigis teistes koolides algab koolipäev samal ajal nagu eelmiselgi õppeaastal. Kõige varem, kell 8, algavad tunnid Haapsalu ja Ridala põhikoolis, kõige hil-

jem, kell 9, Kullamaa keskkoolis. Teiste Läänemaa koolide tundide algusajad jäävad 8 ja 9 vahele.

Koolijuhid on öelnud, et tundide algusajad on kujunenud busiaegade ja vanemate töögraafikutest järgi ning kiirustades neid muutma ei kiputa. Samuti läheb tundide hilisema algusega kogu õpilase päev lihtsalt tunni võrra nihkesse.

Algul oli ministeeriumil plaan nihutada koolipäeva algus kella 9ks juba sellest õppeaastast, kuid asi lükkati aasta võrra edasi. Kohustus tunde hiljem alustada kehtib järgmisest õppeaastast.

MALLE-LIISA RAIGLA

SA Läänemaa vastustab tuuleparki

Haapsalu linnale on saabunud esimesed seisukohad seoses Matsalu rahvusparki lähiste plaanitava tuulepargiga. Sihtasutus Läänemaa teatas, et palub linnavolikogul mitte algatada eriplaaneeringut tuulepargiks kavandatud asukohas.

Põhjendusena toodi, et tuulepargi võimalik ala jääb merikotkaste, tetrede ja rahvusvaheliste rändlinnukoridoride vahetusse lähedusse. Ühtlasi mainitakse, et Läänemaa turismi areng toetub autentsele puutumata loodusele. Eriti tähtis on sihtasutuse teatel Läänemaa kui linnuriigi maine ehk olla rahvusvaheliselt tunnustatud linnuvaatlusturismi sihtkoht, mis toob külastajaid kogu maailmast.

„Tööstusliku tuulepargi rajamine Matsalu rahvusparki vahetusse lähedusse hävitab selle kuvandi, vähendab sihtkoha atraktiivsust nii loodusturismi, linnuvaatluse kui ka äriturismi vaates,” teatasid sihtasutuse nimel juhataja Irene Väli ja turismijuht Ivika Uusmaa Haapsalu linnavalitsusele ja -volikogule.

Sihtasutuse teatel on 280 meetri kõrgused tuulikud maastikul

domineerivad ka kilomeetrite kauguselt, kahjustavad elukeskkonda ja maastiku väärtust ning nende mõju elukeskkonnale ei ole täielikult kaardistatud.

„Sihtasutus Läänemaa seisukoht koos turismiettevõtjatega on, et tööstusliku tuulepargi rajamine Matsalu rahvusparki piirialale ei ole kooskõlas ei Haapsalu linna üldplaneeringu põhimõtetega, Eesti turismi pika vaate eesmärkidega ega piirkonna kestliku arengu huvidega. Selline arendus peatab Läänemaa turismiettevõtjate ja sellega seotud sektori turismitulude kasvu ja kahjustab märkimisväärselt kestliku, eristuva ning uuendusliku sihtkoha kuvandit,” kirjeldasid Väli ja Uusmaa.

Haapsalu 1 Energiapark OÜ pöördus Haapsalu linnavalitsuse poole sooviga algatada eriplaaneering tuulepargile sobiva koha leidmiseks. Tuuleparki arendada sooviv ettevõtte on asutatud mulu novembris, selle omanikud on Ignitis Renewables DevCo1 OÜ ja RNW Projects OÜ. Ignitis on Baltimaade üks suurimaid energiaettevõtteid.

JUHAN HEPNER

● LÜHIDALT

AirBaltic pani lennukile nimeks Lihula

Teisipäeval teatas AirBaltic sotsiaalmeedias, et nende lennukipargiga on liitunud lennuk, mis kannab nime Lihula.

Airbus A220-300 lennuk YL-ABJ sai nime eelmisel aastal toimunud konkursiga ja hakkab lendama üle Euroopa. Konkursil andis oma hääle ligi miljon inimest.

Kokku saavad 48 lennukit nime Eesti, Läti ja Leedu linnade järgi.

Varem on lennukid saanud nimeks juba Võru, Valga, Elva, Jõhvi, Narva, Põltsamaa ja Tallinn. AirBaltic alustas Eesti linnade järgi õhusõidukite nimetamisega augusti alguses. Veel saavad lennukid nimeks Kunda, Kuressaare, Paldiski, Pärnu, Põltsamaa, Püssi, Rapla, Tartu ja Viljandi.

AirBaltic korraldas nimekonkursi eelmisel aastal Balti keti 35. aastapäeva puhul.

Malle-Liisa Raigla

Reelika Ender lahkus volikogust

Septembri algusest peatas Haapsalu volikogu haridus- ja kultuurikomisjoni esimees Reelika Ender oma volitused. Tema asemel pääseb volikokku eelmisel valimistel Keskerakonna nimekirjas 41 häält saanud Riima Velbre.

Enderi sõnul on volikogust lahkumise põhjus töökoha vahetus. 15 aastat Haapsalu noorte huvikeskust juhtinud Ender asub tööle sotsiaalkindlustusametis taastava õiguse koordinaatorina. „Lahkumise põhjuseks on taastav õigus,” ütles Ender.

Taastav õigus on sotsiaalkindlustusameti andmeil selline konfliktide lahendamise viis, mis võimaldab tekkinud kahju heastada.

Eelmisel valimistel Keskerakonna nimekirjas 65 häälega seitsmenda tulemuse saanud Ender pääses volikokku eelmise aasta lõpus, kui toonane volikogu esimees Jaanus Karilaid peatas oma volitused. Eelmise aasta detsembril istungil valiti Ender juhtima haridus- ja kultuurikomisjoni, sest senine komisjoni esimees Malle Õiglas hakkas juhtima volikogu.

Koos volikogu volituste peatamisega 1. septembrist taandas Ender ennast ka SA Haapsalu ja Läänemaa muuseumide ja Haapsalu Linnamajanduse ASI nõukogu liikme kohalt. Linnamajanduse nõukokku asub Enderi asemel Julia Prokoptšuk.

Malle-Liisa Raigla

Mitu riigimaad on oksjonil

Maa- ja ruumiamet müüb 23. septembril lõppeval oksjonil riigimaaoksjon.ee leheküljel mitut maatükki Läänemaalt ja Läänemaa vallast.

Kõige suurema alghinna, 92 240 euroga on müüa ligi hektarine tootmismaa krunt Haapsalu linna piiril Lihula maanteel, Ragn-Selli kontorihoone kõrval.

Lihula linnas on müüa 0,6 hektari suurune tootmismaa aadressil Mäe 9 alghinnaga 17 720 eurot.

16 260 euroga müüb riik Lehelinnu nimega kinnistut, mis on 0,8 hektarit suur ja asub Rohukülas. Kirjelduse kohaselt asub maatükil varistatud ehitis ja võib olla ka jääkroostust, sest krunt jääb endise Pulla-pää raketibaasi kütusehooldala alale.

Kolu külas on müüa 1527 m² maatükk nimega Meistri. Osaliselt riikliku arheoloogiamälestise, asulakoha kaitsevööndisse jääv maatükk on müüa alghinnaga 2290 eurot.

Ühelgi oksjonil pole veel pakumisi tehtud.

18. septembril lõppeval oksjonil üritab maa- ja ruumiamet leida rentnikku kolmele maatükile Kilti ja ühele Valgevälja külas. Neli maatulundusmaana katastrisse kantud tüki kogupindala on 48 hektarit ja nende rendisummad on 887 eurost 3054 euronni aastas. Neilegi pole veel pakumisi tehtud.

Lääne Elu

● VÄIKEHAIGLAD JÄÄVAD

Sotsiaalminister: inimene, kes vajab ruttu arstiabi, peab selle ruttu saama

Eelmisel nädalal Haapsalut külastanud sotsiaalminister Karmen Joller rääkis Lääne Elule antud intervjuus ravijärjekordadest, tervise- ja sotsiaalsüsteemi ühendamisest, sagenenud erakorralise meditsiini osakondade (EMO) visiitidest ning väikehaiglate tulevikust.

GERT KÄÄRAMEES
gert@le.ee

**Patsiendi vaates on arsti-
aja saamine muutunud lote-
riiks. Tavaliselt n-ö avatakse
need visiidiavad ette. Kui kee-
gi tahaks näiteks kiireloomuli-
selt aega saada, siis ei saa.
Tahaks või vajaks?**

Mõlemat pidi.

Tegelikult ravijärjekord ei ole asi, mida üksi mõõta. See on üks väga paljudest näitajatest, mida tuleb mõõta. Eestis on ravijärjekorda aga väga keeruline mõõta. Inimesed teinekord ei saa end järjekorda panna ja me tegelikult ei tea, kui pikad järjekorrad on.

Põhjus on selles, et meil ei selekteerita patsiente selle järgi, mismoodi nad ennast tunnevad, vaid valitakse selle järgi, kellel on kiiremad näpud, paremad tuttavad, kel on paremad oskused vabu aegu leida või ka parem võimalus liikuda näiteks teise Eesti otsa, et saada eriarstiabi.

Arvan, et tegelikult ei tohiks me keskenduda ravijärjekordade pikkusele, vaid sellele, et inimene, kes vajab arstiabi ruttu, saaks selle ruttu ning see, kel on võimalus oodata, võib oodata. Kui on vaja oodata, siis peab kindlasti olema võimalus, et kui näiteks tervis halveneb, siis saaks kiiremini arstile.

Need võimalused on tegelikult juba kümme aastat Eestis olemas. Lahenduse nimi on e-konsultatsioon. See kõlab nagu midagi väga digitaalselt, aga tegelikult on selline teenus, kus perearst kirjeldab oma patsiendi seisundit, saadab selle ise eriarstile, eriarst vaatab üle ja annab siis oma vastuse. Sageli, umbes kolmandik neist edasi suunatud e-konsultatsioonidest ei vaja eriarstiabi üldse. Eriarst nõustab perearsti ja perearst ütleb patsiendile edasi, et teeme nüüd nii ja nii. Eriarsti ei ole rohkem vaja.

Kaks kolmandikku, kes vajavad eriarsti – nende puhul otsustab ta seisundi järgi, kas inimene vajab abi nädala jooksul, kuni 42 päeva jooksul või võib oodata veel kauem. Kui see valik on tehtud, läheb see info edasi haigla registratuuri, kust inimesega võetakse ise ühendust.

Inimesed ei ole e-konsultatsiooni kasutanud ega kujuta isegi ette, et on võimalus, et haigla ise helistab ja ütleb näiteks, et tulge palun ühehommegi arsti vastuvõtule ja teeme enne uuringud ka ära. Ehk et on selline planeerimine, mis võimaldab ka inimest säästa. Näiteks muidu ootab ta kaks kuud eriarsti järjekorras ja seal selgub, et ta ei peagi seal olema. Läheb tagasi perearsti juurde, saab uue saatekirja, ootab kaks kuud järgmise eriarsti järjekorras ja siis jälle kaks kuud uuringute järjekorras. Asi venib ja venib. E-konsultatsiooniga on võimalik teha nii, et eriarst lepib juba enne uuringud kokku ja kui inimene jõuab perearsti juurde, on uuringud teh-

Sotsiaalminister Karmen Joller.

JUHAN HEPPER

tud, saab teha otsuse ja inimene kohe oma teenuse kätte.

Eestis oli eelmisel aastal 14 protsenti kõigist edasi suunamisest e-konsultatsioonis ja 86 protsenti inimesi pidid istuma telefoni otsas, otsima internetis aegu, võibolla kasutama ka tutvusi. See ei ole okei ja mina tahan, et see muutuks. Hakkame erialade kaupa e-konsultatsioone kohustuslikuks muutama.

Olen algusest peale, kui ministriks sain, seisnud selle eest, et perearstid kasutaks e-konsultatsioo-

ni. Perearstina on see võimaldanud mul oma patsiente hoida ja jälgida, et nad saaksid õigel ajal abi, ravi ja kõike vajalikku. Aga kelle perearst e-konsultatsioone ei tee... Ma ei kujuta ette, kuidas need patsiendid vastu peavad, see on tõesti nagu võitlus džunglis.

Milline on teie kui ministri vaade olukorrale väikestes kohtades ja nende haiglates?

Me peame teadma oma võimalusi. Kõik teame, et tervisekassal on väga suur miinus ja tuleb üle vaa-

data seda, kuidas inimene tervishoiusüsteemis liigub. Kui enne rääkisid saatekirjadest – et umbes kolmandik patsiente satub sinna, kus nad ei peaks olema –, siis see kahjustab eelkõige patsienti.

Kui teame, kuhu raha kulub, on ka lihtsam leida need kohad üles, kuhu raha on juurde vaja. Väiksematest haiglatest rääkides peaks neis olema eelkõige need teenused, mis on vajalikud inimese kodu lähedal, mida on sageli vaja. Siin on teil silmaarst, isegi psühhiaater, keda paljudes piirkondades üldse ei ole. Vaja on ka kardioloogi, sisearsti, et need teenused oleksid olemas. Nüüd õnneks plaanitakse siin hakata pakkuma keemiaravi, mis on vajalik kodulähedane teenus, sest inimesed järjest vananevad, vähki diagnoositakse varem ja seda ravitakse rohkem. Seda saavad tegelikult pakkuda ka väiksemad haiglad ja see on hea.

Suurtel keskustes peavad olema teenused, mida vähem vajatakse: kardio- ja onkokiirurgia näiteks. Need alad, kus on ka arste vähem, kus on kallimad teenused ja mis vajavad rohkem kontsenteerimist. Kolmas on ekspertkeskused või kompetentsikeskused, mis Haapsalus on näiteks neurorehabilitatsioonikeskus. Üle Eesti tulevad inimesed siia. Näiteks Tallinnas on Ida-Tallinna keskhaiglas silmahaiguste kompetentsikeskus, Lääne-Tallinna keskhaiglas jälle neeruhaiged.

Üldiselt peab väikehaigla olema see, kes suudab teenindada eelkõige eakast inimest, kellel on mitu kroonilist haigust. Ja kindlasti erakorraline abi.

Kindlasti on vaja juurde teenuseid, mis toetavadki inimese toimetulekut. Siin tuleb märga sotsiaal- ja tervishoiu valdkonna integreerimise projekt: et kui inimesel ongi raske haigus või mitu rasket haigust, oskaks ka sotsiaalvaldkond toetada. See tähendab koostööd haigla ja perearstidega.

Mida see tervise- ja sotsiaalsüsteemi ühendamine kaasa toob?

Praegu on niimoodi, et inimene on oma sotsiaalsete muredega üksi jäänud. Haapsalu haiglas ka räägiti, et viimasel ajal toob kiirabi EMOsse palju rohkem kui varem eakaid inimesi, kes on täiesti üksi, kellel hooldust ei ole, kedagi ei ole abiks ja tervis läheb käest ära. Nad vajavad abi ja teinekord kas või söögi toomist. Kui inimene elab üksi ja abi ei saa, lähebki ta tervis lõpuks käest ära. Juba üksindus ise põhjustab ju ka vaevusi. Sotsiaaltöötajad märkavadki seda alles siis, kui haigla ütleb.

Mõte ongi, et sellised inimesed leitaks üles veidi varem kui haiglasse sattumisel. Parandada koostööd perearstide ja sotsiaalsüsteemi vahel. Väiksemates piirkondades reeglina see koostöö toimib ja on hea. Ma ei oska öelda, kuidas Haapsalus on, aga tavaliselt on väiksemates piirkondades koostöö hea, aga see on sageli isikute tasandil koostöö.

Üks, mis võiks muutuda, on see, et tekib keegi, kes vastutab selle eest, et inimesed jõuaksid õigel ajal nii perearsti, eriarsti kui ka sotsiaaltöötaja juurde. Teiseks, et tekiks ühine tarkvara, kust näiteks perearst näeb sotsiaaltöötaja märget, et näiteks see inimene ei võta regulaarselt ravimeid. Või kui perearst või mõni haigla arst või kiirabi näeb, et inimene vajab sotsiaalset teenust, siis annab märku. Selline süsteem ja omavahelise suhtluse lihtsustamine on eesmärk.

Eesmärk ei ole mitte ainult see, et inimene lihtsalt võtaks oma ravimeid, vaid et see, et ta tervis oleks päriselt parem.

Miks inimesed üldse pöörduvad enne EMOsse kui perearsti poole?

Ma ei tea. Mugavam, sest ukseid on lahti? Inimene läheb ikka sinna, kuhu on lihtsam minna.

Haapsalus ei ole see väga suur probleem, eelkõige on probleem Tallinnas ja Tartus. Aga siinse haigla ütles, et tulevad Lääne-Harjumaalt patsiendid, kes ei taha Tallinna EMOsse minna, sest seal on pikad järjekorrad. Tegelikult võiks ikkagi oma perearsti poole pöörduda. Nad ütlevad küll, et ei saa perearsti kätte, aga see pole enamasti päris nii. Võibolla vahel on, nii et tuleks küll kontrollida, miks ei saada oma perearsti kätte.

Mida teha, et EMO järjekordi vähendada – kas ainuüksi visiitidest töstmisest piisab?

Ei piisa, ikka süsteemi on samuti vaja. EMO triaaziõel, kes valib patsiente ja prioriseerib järjekordadesse, peab olema õigus inimene tagasi saata. Kui on täiesti selge, et inimene ei vaja erakorralist abi – näiteks on kolm päeva olnud nohu olnud või midagi sarnast. Neile peab lihtsalt ausalt ütlema, et minge apteeki või helistage perearsti nõuandelefonile 1220 või proovige võtta ühendust oma perearstiga.

Kas üks lahendus oleks ka suurema reklaami tegemine nõuandelefonile?

Kampaaniatega ongi nii, et kuna meil on infot palju, siis inimesed ei näe seda enne, kui neil on päriselt vaja. Kui inimesel on mure, peab ta saama kuskilt abi. See võiks olla üldine teadmine tööpoolest, et on olemas number 1220, enamik inimesi juba teab seda ka. Aga alati ei tea ja me peame pigem vaatama, et see oleks kuskil olemas. Perearstikeskuse kodulehel võiks see kirjas olla.

Viimase aja kuum teema on ebateaduse levitamine, olete isegi sellega kokku puutunud. Kuidas kontrollitakse tervisetöötajate tausta, et arstiabi andma ei satuks inimene, kes sotsiaalmeedias nn uhhuud levitab?

Seda peab kontrollima praegu Eesti seaduste järgi tööandja. See arst, haigla või perearstikeskus,

kes inimese palkab, peab veenduma, et see töötaja annab kvaliteetset arstiabi. Kui inimene usub midagi teistsugust, näiteks ei nõustu vaktsineerimise või ütleb, et abort on saatanast, siis võib ta küll arstina või mujal meditsiinis töötada, aga ta ei tohiks puutuda kokku patsientidega, kes seda infot vajavad või keda on vaja selles valdkonnas nõustada.

Kui arstil on päriselt terviseprobleeme, kas tal on sõltuvus või mõni vaimse tervise häire ning ta pole võimeline adekvaatselt oma tööd tegema – seda peab kontrollima tööandja. Aga kui tööandja võtab inimese heauskelt tööle, avastab, et on probleem, lõpetab töösuhte, siis läheb inimene järgmise kohta ja see võtab ta jälle tööle.

Praegu proovime terviseametiga välja töötada seda, et ametil tekiks võimalus kontrollida. Näiteks Soomes on organisatsioon Valvira, kuhu kutsutakse selline arst vestlusele ja kui määratakse talle juhendaja, kes õpetab ja näitab, kuidas õigesti teha. Kui inimene on aga täiesti veendunud, siis saab Valvira öelda, et ta ei saa enam töötada. Valvira teeb selliseid otsuseid väga harva.

Kindlasti ei tohiks me arste kergekäeliselt prügikasti visata. Kui vähegi võimalik, siis ka arsti, kes ei usu täielikult teadust ja kes tahaks mõnda asja teha oma moodsa. Teda tuleks siis kasutada võibolla neis valdkondades, kus ta saab teha tööd nii, et kõik on rahul.

Sellest jutust saab järeldada, et probleemile lahenduse otsimine alles käib.

Lahendus on olemas juba, aga selle sisse seadmine võtab aastaid. See on tegelikult tervishoiuteenuse kvaliteedi küsimus. Meil on iseseisvus 34 aastat, aga meil ei ole üleriigilist kvaliteedisüsteemi. Ja see tundub õudne.

Teistes riikides, kus on kvaliteedisüsteem loodud, kulub hinnanguliselt 12 protsenti näiteks haigla eelarvest ravivigadele. Meil ei ole seda tegelikult veel hinnatud, mistõttu arvan, et see protsent võib olla suurem. Seda peetakse normaalseks ja loomulikuks, sest vead tekivad. Kõik me oleme inimesed, me eksime, aga tähtis on, et vaatame põhjuseid ja teeme kõik, et seda enam ei juhtuks.

Nüüd võeti meil vastu patsiendikindlustuse seadus, mis hakkas mullu novembris kehtima. See seadus näeb ette, et iga asutus teeb omale kvaliteedisüsteemi. Kui inimene jääb hätta, saab ta pöörduda asutuse või kindlustuse poole ning juhtumit analüüsitakse ja vajadusel määratakse valu- raha. Aga ei ole meil veel süsteemi, et üle Eesti keegi jälgiks tervishoiuasutuste või ka tervishoiutöötajate kvaliteeti. Kui probleemi tekivad, peab olema võimalus neid lahendada. Praegu meil ei ole seda võimalust ja seda me otsime. See on väga suur töö, mis võtab veel mõned aastad aega.

● KOHALIKUD VÄIKETOOTJAD

Gurmeeturul saab maitsta Estoni Kohvri toiduloomingut

Kuuendat korda kutsub Kodukant Läänemaa kohaliku toidu huvilisi laupäeval Haapsalu raudteejaama gurmeeturule, kus näidismenüü on kokku pannud 5MIINUSE laulja ja kokandusvõistluse „Masterchef” kolmanda hooaja võitja Estoni Kohver.

KAIRE REILJAN
kaire@le.ee

„Pärast Masterchefi võitu olen justkui nagu kohustatud kokkama igal pool, kuhu lähen,” tunnistab Estoni Kohver Lääne Elule. Ta lisas, et see kipub juba tüütaks minema. Kodus teeb ta süüa sellest, mida külmikus on vaja päästa. „Üldiselt olen ma selline tegelane, kes võiks vabalt toitu da elu lõpuni ka juustuvorstist ja Kai saia... elu lõpp ilmselt tuleks niiviisi küll kiiremini kui muidu,” muigas ta. Kohvri sõnul meeldib talle väga kana. „Igas formaadis. Ja toores kala. Ja Nutella.”

„Estoni Kohvrile tuli ürituse kontseptsioon võimalikult hästi selgeks ja mõte atraktiivseks teha. Kui ta oli näinud meie tootjate nimekirja, ütles ta „jah”, rääkis Kodukant Läänemaa tegevjuht Liis Moor.

Kohver tunnistab Lääne Elule samuti, et oli korra pakkumise isegi loobumas, kuid korraldusmeeskond rääkis ta ära lubadusega, et tuleb kõvasti abilisi ja ärge ta pabistagu toidu koguse pärast. „Päris mõni nädal vaagisin ja nuputasin ja testisin siin ideid,” ütles ta.

Mullusel gurmeeturul meeldisid külastajatele ka väiketootjate pakutavad delikatessid.

KAIRE REILJAN

Võimalikult kohalik toit

Gurmeeturu näidismenüü puhul on tingimus, et selle valmistamiseks tuleb kasutada võimalikult palju kohalikku toodangut. „Oo... valik kohalikust oli päris korralik, mis tegelikult silma sarama lõi,” ütles Kohver. Ta tõi näiteks, et Mätiku talu mahekefir oli üllatavalt maitsev. „Kui gi tatar on minu arust ilgelt röve toit, aga mulle jubevalt meeldivad tatrapliinid, siis kohalik tatarajahu lõi pirni põlema, et äkki teeks donut’e. Kodumaine artišokk on päris huvitav toode... ikka asju on,” ütles ta.

Gurmeeturul pakutakse degusteerimiseks kolme rooga, mida serveeritakse tunniajase vahetega: artišokk vinnutatud munaga, tatra-donut suitsukalakreemi kalamarjaga ning keefiri panna cotta

Läänemaa gurmeeturg

● 6. septembril kl 11–15
Haapsalu raudteejaamas

Degustatsioonid

- 11.30 artišokk, vinnutatud muna
- 12.30 tatra-donut, suitsukalakreem, kalamari
- 13.30 keefiri panna cotta, küpsis, marjad

küpsise ja marjadega. „Lahe on see, et Estoni Kohver valis üheks tooraineks artišoki, sest meil Läänemaal on nüüd üks artišokikasvataja,” ütles Moor.

Moor mõõnis, et artišokk on eestlase jaoks võõras ja ka kapriisne. „Vaatame, mis sellest välja tuleb. Pärast esimest testimist

arvas Kohver, et võiks jätta tegemata, aga kuna meie olime nii entusiastlikud, siis see ikka tuleb,” lisas ta. Kohver tunnistab, et artišokk tekitab temas tõesti kõige suuremat aukartust. „Ikka mitu korda hüppasin sellelt artišokiplaanilt maha,” ütles ta, lisades, et muus osas ta esialgselt plaani väga palju muutma ei pidanud.

Gurmeeturul maitsemiseks pakutavad road valmivad Haapsalu kutehariduskeskuse kokaõpilaste abiga. Ettevalmistused algavad reedel hommikul. „Aga paljud asjad valmivad laupäeval raudteejaamas kohapeal,” lisas Moor.

Kohver ütles, et see pole tal esimene kord nii suurele hulga inimestele süüa valmistada. „Just tegin LHV-le 300 hästi edevat šnitslit ja 300 vähisabadega

skagen-roll’i. Päris lõbus konveier. Kui tiim töötab ja tööjaotus toimib, siis ei ole suur kogus iseenset probleem,” sõnas ta.

HKHK kokaõpetajad Taavi Kuusik ja Tiina Sootalu on oma õpilastega kõigil aastatel olnud abiks gurmeeturule toitu valmistamas. Tänavune aasta pole esimene, kus degustatsioonimenüü paneb kokku mittepõhjalikku kokki.

„Ega peagi olema professionaalne kokk, kui teadmised ja oskused on olemas. Kohver on end juba tõestanud,” ütles Kuusik.

Seened ja vutimunad

Kuusiku sõnul pole nad Kohvriga koos pakutavaid toite läbi proovinud. „Aga ega seal mingit rake-titeadust ei ole,” ütles ta ja lisas, et tehnilised küsimused on nad läbi arutanud.

Kui raudteejaama lahtises paviljonis pakutakse degustatsioonimenüüd, siis perroonil ja raudteejaama ees seavad oma letid üles kohalikud ja ka kaugemalt tulnud väiketootjad.

Moori sõnul on veidi üle poolte neist, kes oma toodangut tulevad pakkuma, Läänemaa ettevõtteid. Kohal on Linnamäe lihatööstus, Nõva Break oma leibadega, Põldotsa talu, Dirhami kalatööstus.

Esimest korda on Moori sõnul gurmeelaadal osalemas toiduliinide tootja ja seenekasvataja Shroomwell. „Nemad pakuvad ka seeneroogi,” lisas Moor.

Esimest aastat tuleb oma toodangut pakkuma Luksi vutitalu ja Kullamaal artišokke kasvatav Artifarm. „Läänemaa tootjaks peame ka Green Bite’i, kes toob laadale oma putukatoodet,” ütles

Moor. Green Bite’i tootmine on küll Tartumaal, aga eestvedajad elavad Läänemaal.

Moori sõnul püüavad korraldajad anda võimaluse end ja oma toodangut tutvustada kõigile Läänemaa väiketootjatele. Kaugemalt tulijad kaasatakse alles pärast seda, kui läänlased on osalemissoovist teada andnud. Kõik kaugemad soovijad Moori sõnul gurmeeturule ei mahtunudki.

Oma toodanguga tulevad gurmeeturule hiidlased, saarlased, pärnumaalased ning Romantilise Rannatee ja Loode-Eesti toidutootjate ühisesindus. „Hea meel on, et Tartumaa on sel aastal rohkem tulijaid, sest Tartumaa on selle aasta toidupiirkond,” ütles Moor. Tema sõnul tuleb Tartumaa näiteks Eesti esimene valgehallitusjuustu tootja.

Tundmatud seened jäta metsa

Seenehooaja algusega sagenevad ka kõned mürgistusinfoliinile 16662. Selleks, et seenelkäik pakuks rõõmu ega lõpeks tervisemurega, tasub teada, kuidas mürgistust ennetada ja mida teha, kui õnnetus siiski juhtub.

Kõige tähtsam reegel on lihtne: kui kahtled, ära korja. Korjata ja süüa tuleks ainult neid seeni, mida kindlalt tuntakse.

Algajale seenelisele soovitage lihtsat lähenemist: õppida selgeks üks-kaks äratuntavat söögiseent ja piirduda nende korjamisega. Kõik tundmatud või kahtlased seened jäägu metsa – nii väheneb segiajamise oht, mis on üks peamisi seenemürgistuse põhjuseid. Näiteks võib valge kärbseseene segamini aja-

Valge kärbseseen või siis kitsemampel.

TERVISEAMET

da metsšampinjoni, sirmiku ja kitsemampliga.

Seente määramiseks mõeldud nutirakendused võivad olla abiks, kuid nende täpsus pole alati tagatud – eriti siis, kui rakenduse koostajate seas pole seeneteadlast.

Toit valmista ja söö samal päeval

Alla kaheaastaste lastele ei tohiks seeneroogi pakkuda, sest nende seedesüsteem ei ole veel valmis seened sööma. Ka täiskasvanutel võivad tervisehädad tekkida, kui seenetoitu on valesti säilitatud või korduvalt üles soojendatud. Seened tuleks puhastada ja neist valmistatud toit ära süüa samal päeval.

Seenehoidiseid ei pea kohe tarbima, kuid oluline on, et purki saaksid vaid need seened, mille söödavuses ollakse täiesti kindlad.

Ka külas olles tasub uurida, milliseid seeni on toidus kasutatud. Seda on tähtis teada, sest kui ilmnevad seenemürgistuse sümptomid, saab mürgistusinfoliin inimest paremini nõustada.

Seenemürgistuse esmaabi

Seenemürgistuse kahtluse korral ei tasu ootama jääda, vaid tuleb helistada kohe mürgistusinfoliinile 16662, mis töötab ööpäev ringi. Infoliin on anonüümne ning seal saab nõu, kuidas edasi toimida.

Mürgistuse tõsiduse hindamisel on tähtis teada, kui kiiresti pärast seente söömist sümptomid tekkisid ning millist seent söödi või arvati söövat.

Mitme seenemürgistuse korral on abi aktiivsõest. Seda võiks kodus varuks olla täiskasvanu kohta 50 grammi ehk umbes 200 tabletti. Enne aktiivsõe manustamist tuleb kindlasti nõu pidada mürgistusinfo spetsialistiga ja järgida tema juhiseid. Terviseamet

Kui kahtled, ära korja

Mürgistusinfo
16662

TERVISEAMET

Imelikud juhtumised Tatriku alevis

10. osa

RICHARD ROHT

Unipääl kargas kohe uni pealt ära. Säärane kare koputamine pärast keskööd – mis see muud tähendab, kui et jälle mõnel lolil kordnikul idee on tulnud rahulikke elanikke tülitada ning läbiotsimist toime panna. Muidugi, mõni võistleja on jälle maakonnalinna kaebuse saanud. Nüüd kulud ees – jooda, sööda inimesi, käi viimati veel kohut, maksa viimati koguni veel trahvi!

Üks, kaks, kolm kadusid pudelid laualt. Põrandast tõste ti luuk üles ja kõik lendas poe põranda alla kui musta põrguauku. Siis pandi laud luugi peale, mehed istusid endiselt laua ümber ja jätkasid mängu.

Väljas aga taoti kogu aja meeleheitlikult, nii et maja värises. Nüüd ligines Unipää uksele – tal oli säärasteks juhusteks suur praktika – ning küsis kartliku naiseliku häälega:

„Kes seal peksab?”

Ei ühtki vastust, nagu poleks väljasolijal kõneandi olnudki. Ainult kolistamine läks veel ägedamaks.

„Kui ei ütle, kes on, siis sisse ei saa,” jätkas kaupmees endise kartliku häälega.

Ning alles siis sai väljasolija aru, et tarvis on ka rääkida ja ukse tagant kostis äärmiselt ärevalt, nii et võimatu oli aru saada, kas hüüdjä tuttav või tundmatu: „Tehke lahti!”

„Kui ei ütle, kes oled,” kordas kaupmees oma meetodit, „minna lahti ei tee.”

Kaupmehe manööver oli nimelt see, et kui läve taga tõesti politsei oleks ja pärast pärima hakkaks, miks kohe lahti ei tehtud, siis hea oleks vastata: ei julgenud, kartsin sõjariistus röövijaid.

Kuid kaupmehe imestuseks kõlas ukse tagant ägedalt ja kaeblikult:

„Tehke ommeti lahti! Minna – minna ollen, apteekär Peter Tolmaz!”

Mehed hüppasid üllatatult üles. „Mis sel kuradil siis nüüd vaja?!”

„Kas viin lõppes kodust ot-sa või?”

Riividega kolistades tegi kaupmees ukse lahti ning apteeker tormas sisse. Niipea kui

ta oli üle läve saanud, heitis ta kartliku pilgu oma taha pimedusse ning langes siis prantsatades ligemale toolile.

„Ta on ärra, ta on ärra!” pomises ta.

Mehed silmitsesid teda kui imelooma.

Ja oli tõesti, mida silmitseda! Apteeker oli vaevalt riides. Peas polnud tal üldse midagi. Harvad hallid karvad ta lage-dal lagipeal olid sasis ja püsti kui valged sea harjased. Seljas oli tal pikk roheline, üleni rohuplekkidega kaetud öökuub, mis suure rutuga üle pesu visatud näis olevat. Jalas olid apteekril sinisest riidest öökingad, sokkideta, kuna aluspükside nõõrid poriselt jalgade ümber lipendasid kui hallid vihmaussid.

Kuid kõige ebaharilikum oli apteekri nägu. Selle muidu punakas värv oli nüüd kollane kui

Jalas olid apteekril sinisest riidest öökingad, sokkideta, kuna aluspükside nõõrid poriselt jalgade ümber lipendasid kui hallid vihmaussid.

sidrun, roheline nina oli peaaegu hall. Apteekri klaasised silmad olid ühe punkti peale tardunud nagu liikumatu jää.

„Hirmus, hirmus!” pomises Tolmaz põrandale vahtides, nagu näeks ta sealgi midagi kole-dat ja õudset.

Mehed ei saanud sõna suust. Lõpuks lausus Voorus: „Noh, apteekrihärä, mis teie-ga lahti on? Kas olete liiga süga-vale klaasipõhja vaadanud või, et silmad ikka veel sinna sisse jäänud?”

Apteeker tõstis pilgu üles ja laskis sel ringi käia, mõttetult, juhmilt.

„Ta on ärra, ta on ärra!” kor-das ta värisedes.

Meeste kannatus katkes. „Mis kurat ta sonib seal? Kes on härä, missugune härä?”

„Ta on ärra – rätsep on ärra!” Mehed vaatasid üksteisele otsa.

„Sel on kruvid segi läinud,” ütles keegi tasa.

Voorus astus apteekri juur-de, pani talle käe õlale ja rääkis kui haigega:

„Mis teie seal jutustate, härära Tolmaz! Rätsep polnud teie

meelest ju kunagi härä. Kuidas ta siis nüüd veel pärast surma härraks sai?”

Tolmaz ajas pea äkki selga, tõstis käed üles ja kisendas kriis-kava häälega:

„Mis teie minnost piinate! Kas sis teie arru ei saap? Rätsep pole kellegi ärra, aga ta on ärra kar-ranud haval! Moistate teie nüüd mind voi ei?”

Üldine imestusvaikus. Siis võttis Unipää taskust viinapudeli, mille ta lärmi ajal sinna peitnud, kallast ühe õlle-klaasi viina täis ning ulatas selle apteekrile.

Apteeker võttis klaasi värise-vail kätel, kallast sisu kluginal alla kui vee, ohkas siis sügavasti, vaatas enda riietust ülalt alla, sai aru, et on end blameerinud, il-mudes säärases seisukorras siia „matside” keskele, pahanes ära ning vihastas enda üle.

„Nu ja,” hakkas ta vihaselt jutustama. „Teie ei tahap mind moista. See rätsepa saadanas ei püsip hauas. Ta on ümber haka-nud kolama. Ta ehmatas minno nii hirmsasti ärra, et minna pid-din peaaegu surrema.”

Järgneb

ARRIVA OÜ

...KÜTE		MADALA-MAL	TERASSEIB VOI -RONGAS PUITOSADE ÜHENDA-MISEKS	... HAUG		KATUSEGA TÄHT	IRIDIUM	TORETSEV STIIL XVII-XVIII SAJ.	ARUTU	MEHENIMI	PRANTSUSE KIRJANIK
OSA SÕIDU-KITE HOIU-RUUMIST											
HÄIRE-SIGNAAL						HAUTATUD TOIT					
EESTI LAULJA						EUROOPA LIIT	METSA-LANGETUS				
SENT		UUESTI					TEINEPOOL				UURIMUS
ISIKUKOOD			DOKTOR			ALEVIK			OFF TOPIC		
			TÖE-POOLEST, KÜLL, JAH			AMBI... (TUNDUMUSTE KAHETISUS)			EESTI SPORDI-AJAKIRJANIK (N+ EESN)		
RADOON				RAASUKE						RIDA	
TUBLI! HÄSTI!				LÄBIPÄÄSU-KOHT						TOIDUKORD	
BITT		VANA						J. SMUULI NÄIDEND			
		AKTUSE-SAAL						UUS TESTAMENT			
LAULU-PÄRIMUSE VAHENDAJA											
KULD			NAISENIMI				PRESENT-KÄTE				
			PUDRU-MATERJAL				GALLIUM				
HÄÄLELIK				HINGELINE AHISTUS				... LEST-LIIK			
				KIVIRUSUGA PIIRKOND				MARSRUUT-TAKSO (KÕNEK.)			
TOITU VALMISTA-MA										ATO-	
										VERE-PREPARAAT	
HAPNIK		KERGE LÖÖK					MEEDIK				
		EPP-... KOKAMÄGI					... LÕÖMA (FLIRTIVALT LAHENEMA)				
ORGAANILINE, LOODUSLIK						EESTI END. TENNISIST					EKSIMUS
IHUNUHTLUS						KÜLLALTKI					
TÄIELIK HALVATUS									EESTI VABARIIK		
									KAUNVILI		
ERBIUM			EESTI END. JALGRATTUR (N+ EESN)								
			PLATS								
BRITI KIRJANIK								JÕGI IDA-EUROOPAS			
								BOOR			
ANONÜÜM-SELT KITUMA											

Eelmise lehe vastus: suur-kirjurähn.

KUHU MINNA

KINO
Haapsalu kultuurikeskuses:
„Fantastiline nelik: esimesed sammud” 4. sept kl 17.30, 10. sept kl 17.30.
„Palja relvaga” 4. sept kl 19.45, 5. sept kl 17.30, 6. sept kl 13.
„Kurja kutsumine 4. Viimased riitused” 5. sept kl 19.30, 9.–10. sept kl 19.30.

TEATER
Haapsalu kultuurikeskuses:
6. sept kl 19 Mikael Meema *stand-up* „Tund”, piletid 20.90/18.90 Piletikeskuses.

MUUSEUMID
Haapsalu linnuse muuseum
K–P 10–18. linnus.salm.ee.

Iloni Imedemaa teemakeskus
K–P 11–17. www.salm.ee.

Haapsalu raekoda
R–P 11–17. www.salm.ee.

Raudtee- ja sidemuuseum
K–P 11–17. www.salm.ee.

Ants Laikmaa muuseum
(Kadarpiku küla, Lääne-Nigula):
R–P 11–16. www.salm.ee.

Rannarootsi muuseum
(Sadama 32, Haapsalu)
T–L kl 10–16. Muul ajal ettetellimisel, tel 5562 3993. www.aiboland.ee.

Rõude muuseum
R–L 12–16, muul ajal ette teatades roudemuuseum@gmail.com, tel 5683 1203, Maie.

Lihula muuseum
on avatud T–L 10–17. E-post: lihulamuuseum@laaneranna.ee.

NÄITUSED
Haapsalu linnagaleriis (Posti 3):
4.–28. sept Marko Mäetamme „Teekond tundmatusse 2. osa. Seal-pool seitsme päikese merd”. Avami-ne 6. sept kl 16.05, millele järgneb kl 16.25 kunstnikutuur.

Haapsalu kunstikoolis (Jaani 2):
majagaleriis kunstikooli õpetajate loomingu näitus 20. septembrini.
Hoovigaleriis Drink and Draw Haapsalu 2023–2025 ülevaatenäi-tus kuni 13. septembrini.

Keldrigaleriis Eve Merima käsitöö kudumite ja heegeldatud rõivaste näitus „Lõngast loodud” 20. septembrini. Galeriid avatud T–R 14–18, L 12–16.

Lihula muuseumis (Lihula mõis, Linnuse tee 1): Aide Leit-Lepmetsa joonistuste näitus „Lihula rahvarõivas pliitsi ja paberiga” jääb avatuks septembri lõpuni. Piletita. T–L kell 10–17. Näitus „Läänemaa naise pidulikud rõivad 19. saj lõpus ja 20. saj algu-ses” jääb avatuks septembri lõpuni. T–L kell 10–17. Näitus „Lihulas sündinud loodus-teadlane Wilhelm Konstantin Frommhold Petersen” püsiekspositsioonis. T–L kell 10–17.

Österby sadamarestos (Österby sadam): Aide Leit-Lepmetsa pitsiliste maalide näitus. Avatud septembri lõpuni T–P 12–20.

Asuküla seltsimaja galeriis (Mägari küla): grupinäitus „Ülestähendusi metsi-kutelt radadelt” 15. oktoobrini. T–K 10–18, N 10–16, R 9–15. Iga kuu 2. ja 4. laupäeval 9–15.

Armsad lapsevanemad!

Kui teie perre on sündinud beebi ja soovite tema nime avaldada Lääne Elus, palume anda meile sellest teada: le@le.ee.

SUDOKU

5								4
	6			9			7	
	2	3				8	5	
		7		5		9		
			7	6	9			
		1		8		5		
	7	8				1	4	
	4			7			6	
3								5

Lääne Elu

Ilmub teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval

Toimetuse aadress:
Posti 30, 90504 Haapsalu.
Toimetus 473 7222,
kuulutused ja reklaam 473 7111,
e-post info@le.ee, reklaam@le.ee
Kodulehekül: www.le.ee

Peatoimetaja Alvar Õepa
Toimetajad Kaie Ilves, Kaire Reiljan,
Malle-Liisa Raigla, Juhan Hepner, Andra Kirna
Keeletoimetaja Riina Tobias
Küljendaja-kujundaja Tiina Kelviste

Reklaamitoimetaja Elina Lumeste
Kliendihaldur Mai Sarv

Väljaandja OÜ Lääne Elu: Posti 30, 90504
Haapsalu, tel 473 7222

Trükitud Printallis

Pangakontod
Swedbank EE18 2200 2210 1567 8031,
SEB EE62 1010 6020 0251 5004

Kojukandeprobleemid:
tel 661 6616, info@omniva.ee.

Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid toimetada ja selguse huvides lühendada ning valikuliselt honoreerida. Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. Kaebuste korral ajalehesisu kohta võib pöörduda Pressinõukogusse pn@eall.ee.

OST

Ostan autosid, seisukord ei ole oluline. Tel 553 1989.

PUIT

Vedu hinnas. Müüa kuiva ja märga küttepuid. Pikkus vastavalt soovile. Tel 5666 0431.

Kask ja kuiv puu alates 65.-, transport 3–9 ruumi. Tel 505 5203.

Müüa ehituslikku saematerjali ning voodri- ja põrandalauda. Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Müüa küttepuid koos veoga. Info 5687 3966, timberexpert@online.ee.

Müüa kuiva ja toorest küttepuid (must lepp). Tel 5302 8000.

Küttepuid müük: valge lepp, sanglepp, metsakuiv okaspuu. Mõõdud vastavalt soovile. Täpsem info: 5697 5216.

LAAT

Arli Puukool müüb viljapuid, -põõsaid, maasika-, vaarika-, mustika-, viinapuutaimi, hortensiaid ja muid püsikuid Haapsalu sügisandide laadal Rannarootsi kaubakeskuse platsil L, 6. septembril. Info 518 8465, www.arlipuukool.ee.

Istikukasvatava Pollist müüb reedel, 5. septembril Haapsalu Rannarootsi sügisandide laadal kl 9–15 viljapuude ja marjapõõsaste istikuid. Info tel 5698 0890.

KINNISVARA

Noor pere soovib osta Haapsalu linnas maja või maatükki. Maja võib vajada remonti. Sander, 508 3778.

OTSIN TÖÖD

Otsin majade, aedade värvimistöid, teen ka krohvimis ja siseviimistlustöid, tel 5637 1399.

TEENUS

Teostame majade, abihoonete ja aedade ehitusi, tänavakivide paigaldust, võtmed kätte lahendused. Dekkan.ehitus@gmail.com. Tel 5632 7955.

Korstnapühkimisteenus ja tõmbeprobleemide lahendamine. Korstnapitside ehitus ja remont. Tel 5342 2642.

Katuste renoveerimine/paigaldus. Plekk-, eterniit-, kärg- ja bituumenkatused. Vihmaveesüsteemid, erinevate plekkide paigaldus ja üldehitustööd nii sees kui väljas. Saabtehtud OÜ, 5454 0423.

Ohtlike puude raie, võsalõikus ja kruntide puhastus võsast. Helista julgelt ja leiame lahenduse. Tel 5623 0373, Randy.

Õhksoojuspumpade süvapesu. Tel 5366 9898.

TÖÖPAKKUMINE

Tööd saab energiapakettide müügikonsultant. Töö kontor E–R kell 9–15. Teave 472 5551.

Pakume tööd tublidele ja kohusetundlikele eelneva kogemusega ehitustöölisele. Oskama peab üldehitustöid (müüri ladumine, armeerimistöid, kergseinte ehitamine, fassaaditööd, avatäidete paigaldamine jne). Oluline on eesti keele oskus ja B-kategooria juhiluba.

Kui oled huvitatud, saada oma CV resa@resa.ee või võta ühendust tel 5666 0149.

Toimetust kuulutuste sisu eest ei vastuta.

Lugege veebis online.le.ee.

Teade saatke aadressil le@le.ee.

Lehes ilmunud teated on leitavad veebist aadressil online.le.ee/kategooria/tasutud-teated/.

Kui Sul on probleem või pole oma muret kellegagi jagada, on Sul võimalus abi saada

LÄÄNEMAA KRIISIABIKESKUSEST

Psühholoogiline nõustamine 515 9572 / 5560 2367

Esmatasandi psühholoogiline kriisiabi (eesti k) - 5671 4273

Esmatasandi psühholoogiline kriisiabi (vene k) - 552 0094

Nõustamine toimub telefoni teel, veebis või asukoht kokkuleppel nõustajaga, sh Kastani 7, Haapsalu.

Täpsem teave laanemaakriisiabikeskus. weebly.com/

Hea lugeja!

Kui teie Lääne Elu paberlehe tellimuse aadress on muutunud, siis andke muudatustest teada tel 473 7111 või kirjutage le@le.ee.

Kuidas tellida, paigaldada ja märgistada postkasti?

Selleks, et teie saadetised jõuaksid ohutult ja õigel ajal kohale, veenduge, et teie postkast on:

- õiges suuruses – ava peab mahutama 230 × 330 × 20 mm suurust kirja;
- ilmastikukindel;
- piisavalt vastupidav, et taluda igasuguseid tingimusi;
- identifitseeritav;
- õigesti paigaldatud ja tähistatud.

Postkasti paigaldamisel valige selle jaoks sobiv koht.

- Eramaja puhul paigaldage see maja ümbritsevale aiale.
- Kui majal puudub aed, paigaldage see tänavale suunatud esiukse lähedale.
- Kortermaja puhul paigaldage esimese korruse sissepääsu.
- Maapiirkondades paigaldage kohta, mis on mõistlikul kaugusel asu- või elukohast ja kuhu postitootaja pääseb hõlpsasti aasta ringi ligi.

Märgistage oma postkast õigesti:

- Kortermaja puhul lisage korteri number.
- Eramaja puhul lisage tänava nimi ja maja number.
- Maapiirkondades lisage talu nimi ja postkasti omaniku nimi.
- Grupipostkasti puhul lisage oma nimi, talunimi või ettevõtte nimi koos maja- või korterinumbriga.

				17	30		16	4				
			17				8			20		
	3	5				3						
40												13
3				7				15				
			14					19				
			14					14				
		15						11				
	14						16			21		
	4					7						
3					17							6
				8								
11				4					9			
			6									
			10						14			
		11					8	11				
		7				13						
10						6						
14					6					24	10	
	4			13	13				17			
	10								9			
								9				
	4	15					15					
							22					
11						10						
						12				7	16	
12					11				14			
				15	12			16				
		39										
				16			16					

Lääne Elu	
paber- ja digilehe hinnakiri	
PABERLEHT	
1 kuu	13
3 kuud	38
6 kuud	73
12 kuud	133
E-arve	12
PABER+DIGI	
1 kuu	17
3 kuud	48
6 kuud	92
12 kuud	170
E-arve	15
DIGILEHT	
1 kuu	8
3 kuud	20
6 kuud	37
12 kuud	74
E-arve	8
DIGILEHE PÄEVA-PILET 1,50	☎ 473 7111 ✉ le@le.ee

Läänemaa vähiühing on pakkunud oma liikmeile ja nende peredele tuge juba 20 aastat.

Oleme tänulikud abi ja toetuse eest.

Läänemaa vähiühing, SEB EE621010220047448013.

HOOLI RASKUSTESSE SATTUNUD PEREDEST!

Läänemaa Abikassa ootab heade inimeste ja organisatsioonide annetus, et toetada raskustesse sattunud peresid Läänemaal.

Annetusi saab teha MTÜ Läänemaa Abikassa kontole EE592200221046665398, Swedbank AS.

Teave veebis www.abikassa.ee. E-post laanemaa.abikassa@gmail.com.

Läänemaa toidupank kogub toitu puudust kannatavate leibkondade toetuseks Haapsalus ja Läänemaal.

Et toiduabi saada, võta ühendust kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötajaga.

Aitame koos!
Tel 5355 4330

BÜROO AVATUD E–R 10–15 KALMISTU TN 3A, HAAPSALU
TEL 58 503 340 (kontor), 5846 1111
www.hingeviiul.ee
info@hingeviiul.ee

Matusekorraldus Haapsalus ja Läänemaal, matuseteenused ja -tarbed, tuhastamine, haua- ja urnimatused, lahkunu transport surnukuuri (24/7 tel 58 007 504)

Teostame hauaplatside renoveerimis- ja hooldustöid Haapsalus ning Läänemaal. Müüme hauakive ja -piirdematerjale. Hinnapakumine ja info: hingeviiul@gmail.com / 58 503 340

MARCUS ELLERMAA

Pöösaspea neemel nähti haruldasi sulelisi

Soome linnuvaatlejad nägid läinud nädalal Pöösaspea neemel meil haruldasi Siberi tõmmuvaerast (pildil) ja ida-mustvaerast.

„Mõlemad liigid on meil üsna haruldased külalised, paar-kolm vaatlust aastas,” ütles linnuvaatleja Tarvo Valker. Siberi tõmmuvaerast võibki näha vaid sügisrände ajal Pöösaspeal, ida-mustvaerast peale Pöösaspea ka Ristnas. „Septembris-oktoobris võib mõni veel läbi lipsata,” ütles Valker.

Mõned üksikud Siberi tõmmu- ja ida-mustvaerad rändavad koos teiste vaerastega, kes saavad siia Venemaa tundrarest.

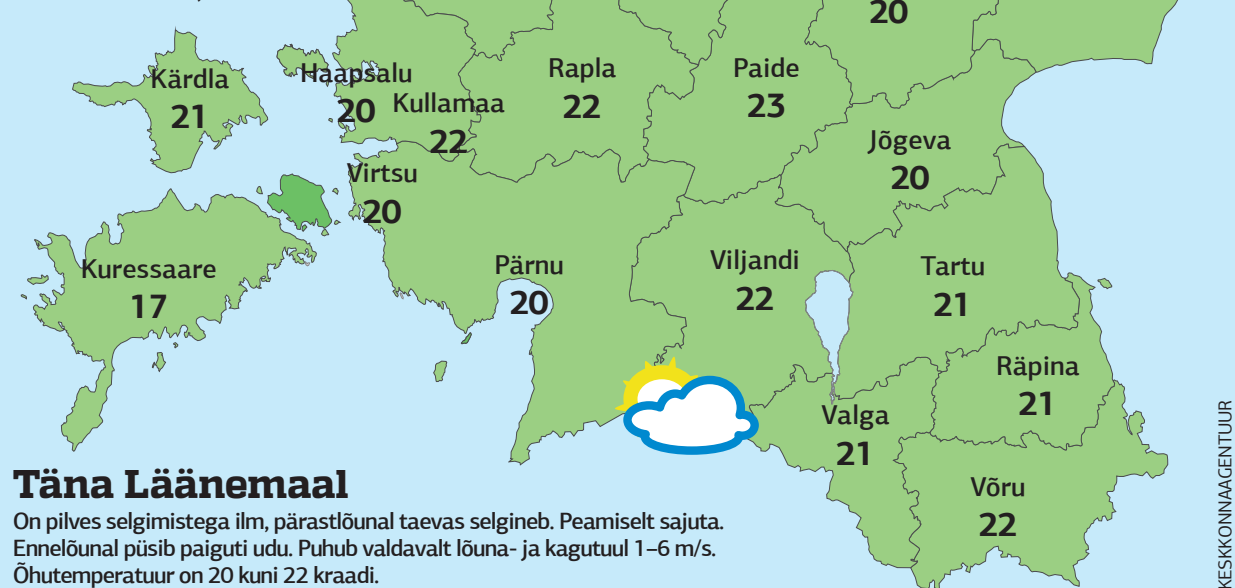
Esimest Siberi tõmmuvaerast pildistas Pöösaspeal 2019. aasta septembris ornitoloog Margus Ellermaa. Enne seda ei olnud sulelist Eestis kohatud.

Ida-mustvaerast nähti samuti esimest korda just Pöösaspeal. 2009. aasta juulis kohtas teda Soome linnuvaatleja Timo Pettay.

KAIE ILVES

ILM

VEETEMPERatuurid
(3. september kell 12.15)
Dirhami 15,9°
Haapsalu 16,7°
Virtsu 16,7°
Rohuküla 17,3°

Täna Läänemaal

On pilves selgimistega ilm, pärastlõunal taevast selgineb. Peamiselt sajuta. Ennelõunal püsib paiguti udu. Puhub valdavalt lõuna- ja kagutuul 1–6 m/s. Õhutemperatuur on 20 kuni 22 kraadi.

Reede	öö päev	Laupäev	15°...24°	Pühapäev	17°...21°	Esmaspäev	11°...22°
lõunatuul 1–4 m/s		kagutuul 2–5 m/s		kagu-, edelatuul 2–5 m/s		idatuul 1–2 m/s	

VAATA KA
WWW.LE.EE

KASTANI

AVATUD IGA PÄEV 8-22

METSA

Viinamari Red Globe	kg	1,99
Jäätis (vanilli, karamelli) 120ml, Ingman	4,92/l	0,59 Tavahind 1,09
Šokolaad KitKat 41,5g, Nestlé		0,79 Tavahind 1,49
Kiirnuudlid (erinevad sordid) 59,2g, Maggi	8,28/kg	0,49 Tavahind 0,89
Lahustuv kohv Classic 3in1 (10tk) Nescafé	11,06/kg	1,99 Tavahind 3,50
Võileivavorst 800g, WÖRO	1,87/kg	1,49 Tavahind 2,49
Perehakklihasegu 300g, Rakvere	5,64/kg	1,69 Tavahind 2,50
Koera kuivtoit 3kg, Darling	1,83/kg	5,50 Tavahind 8,90

Kastani Ostukeskus - Kuuse 28 / Metsa pood - Metsa 28

Postkast jäi tühjaks?
Võtke ühendust
le@le.ee
või helistage
473 7111.

Lääne Elu

REINPAUL

OSTAME KASVAVAT ja LADUSTATUD VÕSA

Ralume võsast puhtaks kraavid, tee- ja põlluääred, lepikud, haavikud jne.

Info tel 5593 3899, kaido@reinpaul.ee
www.reinpaul.ee

KATUSEHOOLDUS

KATUSTE PESU JA VÄRVIMINE

- Hooldus nii kivi-, plekk- kui eterniitkatustele
- Katus säilib kauem ja maja saab värske välisilme
- Küsi hinnapakkumist:

tel 5550 9476 / info@katusehooldus.ee
www.katusehooldus.ee

HOLM

Sinu plaan. Sinu moodi.

holmbank.ee

Finantsteenuse pakkuja on Holm Bank AS. Enne lepingu sõlmimist tutvustingimustega ning vajadusel pea nõu asjatundjaga

Rõõm näha

Prilliraamid kuni **-50%**

Prilliklaasid kuni **-30%**

Karja 7, Haapsalu. Tel 473 4737
www.normanoptika.ee

norman optika

Kas sinu vanavanematel Lääne Elu juba käib?

14. septembril on vanavanemate päev, rõõmustage omasid Lääne Elu tellimusega!

Tellige veebis online.le.ee, saatke kiri le@le.ee või tulge toimetusse Posti 30, Haapsalu.

Kui soovite jõuda potentsiaalse kliendini, siis tutvustage oma tooteid või teenuseid Lääne Elu veebis sisuturundusartikliga!

Lääne Elu
online.le.ee

Küsige lisa aadressil reklaam@le.ee.

Jälgige Lääne Elu ka Facebookis!

